

УДК:338.4:004 (477)

Чумак О.В.¹, Степанов Д.Ю.²

¹ канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-511 НУ «Запорізька політехніка»

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНОГО ІТ-СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Перемогти у російсько-українській війні буде важко без функціонування бізнесу, який би дозволив українцям забезпечувати себе та підтримувати Збройні сили. ІТ-галузь очікувано виявилася найбільш стійкою до нових реалій сьогодення.

За результатами 2022 року ІТ-індустрія забезпечила валютні надходження в економіку країни на рівні \$7,34 мільярда. Обсяг експорту збільшився на \$400 мільйонів проти 2021 року. Технологічний сектор становив 12% загального експорту країни та став єдиною галуззю з ростом 6% за підсумками 2022-го. Більшість компаній за весь час зберегли клієнтів та обсяги своїх контрактів. Завдяки цьому, галузь залишається фінансово стабільною, забезпечує і надалі регулярні валютні надходження до економіки України і державного бюджету, та сплачує податки наперед. Сума податків тільки за 9 перших місяців війни, сплачена представниками українського ІТ, склала 48 млрд грн. У

кібервійськах працюють до 15% ІТ-спеціалістів. До лав ЗСУ пішли 3% айтишників. Решта 82% працюють надалі, волонтерять та донатять (сума донатів від цього сектору вже перевищила \$500 млн).

Це сталося завдяки тому, що після початку війни майже всі її учасники (92%) мали чіткі плани дій на випадок форс-мажорних обставин; вітчизняні ІТ-компанії оперативно провели евакуацію людей до найбільш безпечних регіонів країни (забезпечили транспорт, організували поселення та робочі місця для робітників-переселенців та їх родин); частково була проведена релокація ключових співробітників до офісів ІТ-компаній у європейських країнах. Причому, бізнес-процеси в національних компаніях настільки добре були побудовані, що подекуди великі релізи нових продуктів відбувалися вже на другий день війни.

Як показав аналіз ситуації всередині країни, проведений провідними спеціалістами галузі, на ефективність їх роботи можуть негативно вплинути три ключові проблеми: поступове сповільнення економіки, зокрема, обмеження роботи банківської системи; загроза деградації цифрової інфраструктури, тобто потенційні обмеження доступу до інтернету через можливі пошкодження телекомунікаційної мережі або електроживлення; мобілізація фахівців, більшість з яких чоловіки.

На сьогодні, щоб ІТ-сектору вижити, а роботодавцям просувати свій бізнес необхідно у короткостроковій перспективі: зберегти кожній компанії по максимуму команди робітників, їх фізичну спроможність приймати ІТ-рішення та створювати продукти для клієнтів через відповідні прозорі процедури бронювання айтивців і для всіх ІТ-бізнесів незалежно від розміру за наявності добре обладнаних фізичних просторів (мережі Інтернету, генератори тощо); зберегти клієнтів та їхню довіру (незважаючи на наступні ключові виклики, зокрема: брак позитивних посилів з боку держави щодо підтримки стійкості роботи бізнесу, відсутність процедури виїзду за кордон у відрядження, важкість отримання нових замовлень в умовах війни з невизначеними термінами), бо повернення клієнта, як правило, займає від шести місяців до року; забезпечити стабільність умов ведення бізнесу шляхом реформування нинішньої податкової системи України, яку використовує вітчизняний ІТ-бізнес, збереження пільг ПДВ на постачання програмної продукції, за відсутності тиску з боку держави.

У довгостроковій стратегічній перспективі потрібно відновлювати та розвивати державу, національний бізнес, освіту і інфраструктуру.

У Міністерстві цифрової трансформації 2023 року планують сфокусуватися на підтримці та розвитку таких великих проєктів, як Дія City (нині там уже 413 резидентів), технологічних стартапів на основі систем штучного інтелекту й робототехніки, military-tech. Відомство

також має план розвитку ІТ, розроблений спільно з представниками галузі, що передбачає підтримку чотирьох напрямів: венчурної та стартап-екосистеми, ІТ-освіти, digital resistance, просування бренду України як ІТ-держави. Окрім того, у своїй діяльності міністерство робитиме акцент і на підтримці продуктового напрямку.